

İSTANBUL SERİRİYATI

REVUE MEDICALE

NUSHASI

20

KURUŞTUR

Ayda bir çıkar tıbbi mecmûa

Sahip ve baş muharriri: Mazhar Osman

ABONESİ

200

KURUŞTUR

0/239
- 8 -

Merhum Müşâr doktor
Hacı Nafiz Paşa

Schering

ATHRIGONE

(ATRIGON)

**Bel soğukluğu ihtibaslarına karşı
aşı ile tedavi**

Original şekilleri : Bir santimetre mükaplık altı
ampullü kutulardır.

I - VI Ampulları (10-100 milyon cersumeli)

VII-XII Ampulları (200-1000 milyon cersumeli)

Nümune ve edebiyat için vekili : Sultan hamamında mesadet hanında 13 numaroda
Mösyö « Dilman ve Bil » adresine müracaat .

SCHERING-KAHLBAUM A.G.

Sene XI -- No. 1 - Mayıs 1929

İSTANBUL SERİRİYATI

On iki adet mecmua abonesi iki
yüz kuruştur

Ayda bir çıkar
tıbbi mecmua

İdarehanesi: Cağal oğlunda Doktor
Mazhar Osman bey muayenehanesi
Telefon İstanbul 1890

Merhum Müşür doktor
Hacı Nafiz Paşa

Nafiz Paşa

Hekimlerimizin en yaşlısı, hocalarımızın hocası, askerî tıbbiye mektebi emrazi umumiye muallimi Nafiz paşayı da gayp ettik. Müşür hacî Nafiz paşayı tanımayan, sevmeyen var mıdır? O bütün manasila demokrat bir zattî. Hayatında para kazanmayı, zengin olmayı, Paşalık satmayı hatırına bile getirmedi. Kibir denilen şeytan ona hiç bir vakit yaklaşmadı. O sarayda en mütebid ve ceberut padişâ karşısında da aynı ciddiyetle iş görürdü, oradan çıkar mahalle kahvesinde hamalların derdlerini dinler, onlarla şakalaşır, tatlı, doyulmaz dilile teselli ederdi. Hekimlik ederdi, fekat paraya tok gözlü idi, her fakir ondan onun, büyük sanatından ve büyük kalbinden bi perva istindat ederdi. Arkasında Avniyesi paşa babamız pek mütevazî ve orta halli yaşardı. Paşalık, müsürlük debdebeleri yoktur. Bir hirka, bir lokma.... fekat rahat ve nes'eli bir yürek... İşte Nafiz paşa merhumun krokisi.

Hocamız oldu olası pek zaifti, hatta İsa Ruhi paşa gibi yetmiş beşlik şakırtleri bile kendi sınıflarına ders verirken sık sık kan tükürtüğünü ve müteverrim olduğunu iddia ettiğini söylerler. Fekat yatak yüzü görmeksizin doksanyedi yaşına kadar yaşamış ve üç gün kadar bir hastalıktan sonra vefat etmiştir. Vefatından bir kaç ay evvel de kaburgalarından biri sukut neticesi kırılmıştı. Nafiz paşa zamanına göre eyi bir hekimdi. Mutalaa ve teşhislerinden daima arkadaşları istifade ederdi. fekat Nafiz paşa her şeyden ziyade tıp talebesinin mahbubu idi. O dershanenin bülbülü idi, derslerini dinlemek için sade sekizinci sınıf talebesi deyil, klinik sınıflarında da aşağı sınıflarda da gelenler çoktu. O kadar sade ve selis anlatırdı ki emrazi umumiye dersini bir tyatro zevkile dinlerlerdi. Korsa giyen kadınların kum saatına dönen belini zaif ve ince vücudile taklit edişi ne hoştu. Kalın kâğıda yazdığı sulfato ile eyileşen arnavudun bir kaç gün sonra yeniden muracaat edişi, «doktor, çok tesirli geldi. sıtmam geçti, bizim kadında yaz amma o kadar kalın kâğıda yazma, yutamaz» deyince bizim reçeteyi muska deye yuttuğunu anladım deyışı ömürdü.

Nafiz paşa ne haluk, ne melek bir adamdı. Kimseyi incitmemişti. O, yaşamalıydı o bizim tesellimizdi. Onun kadar uzun, kalbi rahat, vücudu zinde yaşamak ölüm korkusuyla hayatın tadını anlamayan biz fanilere ümit olurdu.

Nafiz paşa 317 senesine kadar mektepde hoca idi. Son seneler de muavinliği için musabaka açılmıştı. Sinir hekimi Hilmi Kadri merhumla Neşat Osman bey musabakaya girmişler ve Neşat bey kazanmıştı. Neşat bey fennin

mikrop ve saire gibi yeni bahislerini tekrar ederdi. Neşat Osman hocasının bütün vazahetini ve nükteperdazlığını adeta tevarüs etmişti. Bize enrozu umuniyeyi o kadar güzel takrir etmiş, o kadar seve seve ders dinletmişti ki yirmi sekiz sene evelki Neşat hocanın o istiladına hala acırım. Neşat takdir edilemedi. Avrupa malı değil diye rağbet görmedi, Avropadan gelen degenere çürük metalar parladı. O iptida fakulteye giremedi, hastahane ser tabibi oldu, sıhhiye müdür müavini, nihayet şehri emini sıhhiye müdürü ve muhadenet cemiyeti reisi oldu. Hocalık istidadi hava oldu.

Nafiz paşa mektepten çekildikten sonra sarayın hizmetine girdi. Sakin ve sessiz, inkilap furtunalarından sarsılmaksızın zaif gövdesiyle bir asırlık piri muhterem old.

Cenazesinde hemen bütün doktorlar bulunmuş ve bizim memleketimizde nadir görülen bir intizamla tam ilan olunun dakikasında Beşiktaşta Abbas aga yokuşundaki evinden Sinan Paşa camiine götürülmüştür. Oraya kadar cenazeyi Şihhiye vekili Refik bey, İstanbul mebusı doktor Hakkı Şinasi paşa, tıp fakültesi ve gülhane hocaları ve sıtajerleri, hastahaneler ser tabip ve hekimleri, serbest hekimler, eczacı ve diyeciler takip etmiş, ondan sonra cenaze Eyube götürülmüştür.

Nafiz paşa Tirnavalı idi. Kırım muharebesinde on iki yaşında imiş mektep nazırı kazı asker Cemal efendinin zamanında Tıbbiyeye giriyor. Seksan tarihinde mektepten İstanbul kolerası esnasında çıkıyor, salgın bitiyor, evlenmeğe kalkıyor, düyün gecesi kanunlar Bağdada gideceğini bildiriyorlar. Yirmi üç gün tulumlar üzerinde seyahatten sonra Bağdada gidiyor. Ondan sonra İstanbula geliyor. Bir çok güzel eserler tercume ediyor, biz bile bu eserleri okumuş, istilahperdazlık devresinde Paşanın sade ve azık üslubuna hayran olmuştuk. Paşa ağır ağır, çalış çalış ferikliğe kadar çıkmıştı, 317 senesinde Sultan Hamit ansızın bir gece saraya çağırılmış, müşür yapmıştı. Otuz bir sene hocalık eden paşa ondan sonra saray erkân ve bendeğânını tedaviye hasrı hayat etti. Fekat fakirleri hiç bir vakit unutmadı. Her şakirdinden senede bir kaç fakir için tıbbi muavenet reca eder, ve her çağrılan yere kemali tevazu ile giderdi.

Vefatın üç gün içinde oluşu, son sekiz saatte bir usreti teneffüs ve ziyai şuur gösterişi oğlu eczacı Hassan Nafiz beyde tesemmüm şübhesi uyandırmış ve defninden sonra hükümet morga göndermeğe mecbur olmuştur. Tıbb adli tesemmüm emaresi görmemiştir. Nafiz paşanın bir oğlu, iki kızı vardı. Hepsine beyanı taziyet eyleriz.

Canlı Ay

Bu ay Türk hekimliğini alâkadar eden bir çok mühim havadis var. Bunlardan en mühimleri ihtisas ile maaş dereceleri kanunları.. Bu asır ihtisas asırıdır. Tababetin her şubesinde sahibi ihtisas olanlar, hele hocalık edenler dünyanın bir yerinde kalmadı, bizde kalanlarda son kozlarını oynuyorlar.

İşte ihtisas meselesi için on senedir yaz-

flört edenler bize hakarete etseler, iftirada bulunsalar pervamız olamaz, kusura bakmasınlar. İstanbul Seririyatı hepsinin fikrine ve kalamine ilk günden sahifalarımı açık tutuyordu. Kolleksiyon meydandadır. İptida bizle beraber olanlar iş buldukça karşıya geçtiler, fakat bir kısmı sade vazifesile iktila etti, bir kısmı mücadelede şerik iken öteden yüz ve yer bulunca bizde, fikrimizde düşman oldu.

Profesör Waygant Bakır Köy hastanesinde — mütehassıslarla beraber

dıklarımızı bu gün bir kanun halinde önümüzde dikilmiş görüyoruz. Bizde daha mütehassısa lüzum yok deyenler bu gün eski söylediklerini unutmuş görünüyorlar, zararı yok, memleket nuru hakikata kavuşunda...

Biz Türk hekimliğinin riyasız ve muvaffakiyetli mühibbiyiz. Lafla kasıdeyle deyil bilfiil selimesini görmekle zevk alırız ve mefkuv için çatisahları bizi sevmeyenlerden de olsa severiz. Fakat kılâh kapmak için fakülteye

İstanbul seririyatı vaktile mütareke zamanında Rus hekimlerine, ecnebi hekimlerine, Türk hekimleri aleyhinde bulunan Zanders Paşa aleyhine yazdı, Askeri Büyük hekimlerimizi Beyoğlu hekimleri hırpalarken, mahut orlakyan davasında herifi kurtarmak için bin maskaralık yaparken o zaman İstanbul seririyatı hepsine karşı yalnızdı. Bu günki kahramanların birinin sesi çıkmıyordu. Bunlar unutuldu. Daha kendi aralarında mahkemelere düşen mazlum hoca

ve arkadaşlarını bile müdafaadan üşenen ve ürken bu efendiler kendilerini, daha doğrusu hekimliği nasıl mudafaa ettiğimizi, neler yaptığımızı İstanbul Seririyatından ve neler yaptığımızı Emrazi akliye muessesesi hekimlerinden ve mağdurların ailelerinden öğrenebilirler. Bizim daima yüzümüz açıktır.

— İhtisas meselesinde Vekâletin ne kadar dürüst ve vakıfane hareket ettiğini bizzat vekil Refik beyefendinin ağzından öğrendik. Balık avlamak isteyenlerin ilk ümitleri boşuna çıktı. Vekâlet fakülteyi, gülhaneyi, ve kendi göstereceği hastahaneleri, ve Avrupa hastahanelerinin mütehasıslarını kabul ediyor. Bu güne kadar bir şibede ihtisastla temayüz edenlerinde kadim ve müktesep haklarını tanıyor. Bu meseleyi her kesi memnun edecek tarzda ve memleketin ihtiyacına göre halle muvaffak olduğu için vekâleti cidden tebrik ederiz.

— Maaş cedveli hekim arkadaşlarımızı çok alâkadar etti. Hekimlerimizin çoğu aynı zamanda devlet memurudur, hele işlerinde maiyeti sırf memuriyete münhasır arkadaşlarımızda var. Dünyada insanlar hangi nimetten memnun olmuşlar ve verilene şîkr ile iktifa etmişlerdir, Allaha dua edenlerin hangisi şîkr için eder, hepsi dünya ve ahret için bir şey daha ister. Umumi heyetile hekimleri memnun ve müteşekkiri etmesi icap eden bu cetvel bir kısmını pek çok sevindirdi. bir kısmını da tabii az.... İnsan yük altında bir hammalın inleye inleye ve ya bir ateşçinin kazan karşısında yana yana kazandığı bir lirayı dışınmezde kendi külfetini fazla görür, niyeti az bulur. Burada da maaşlarda mühim farklar olmuş memnuniyetin de derece derece olmasına sebep oldu. Bu farkların bir kısmı vekâlet farklarından ileri geliyor. Mesela asker meslektaşlarımız daha çoğalacak. Memnuniyeti nizde bu güne kadar milkiye maaşları daha yük-

sekdi, mesela gülhanede hoca ve kıdemli yüzbaşı iken ayda altı lira alıyorduk, bimarhane sertabibi kırk ve sıra doktorları yirmi beş altın alırdı....

Yavaş yavaş yaklaştılar, şimdide geçtiler! Bunu arkadaşlarımızın haklı görmeleri icap eder. Asker hekimliği deyince hatıra henüz gülhane gelmemeli, Gülhanedeki arkadaşların askerlik külfeti ile alakası görülmesi bile onların orduya hekim yetiştirmeleri mümtaz ve hoca olmaları, icabında her askeri hidmeti kabula mecburiyetleride dışınlmelidir. Diğer zabıt arkadaşlar nasıl gençliklerini orduya har etmiş, bir dağda çadır için lele yaşamağa kalkanmıştır. Yine çok görülen adliye hekimleridir, bilhassa tıbbi adli müdür... Bu meseledede bitaraf dışınlirse böyle mühim bir memuriyette sırf bir kişiye inhisar eden dört yüz lira istikraz edilmemelidir.

Vekâlet kadrosunda da derecelerde, görüliyor ki iki noktaya ehemmiyet verilmiş. Biri dışarda hekimlik etmeğe memuriyeti mülâhit olmayanlara fazla verilmiş. Bundan doğru bir şey olamaz. Bürokrat yaşamağa mecbur tutulanlar iyice terfi edilmelidir. Ondan sonra hüvisstha. anatomi patoloji, seroloji ve bakterioloji gibi yine dışarıdan kazanamayanlar gözetilmiştir, yine farklı bir muameleye maruz kalanlar doğum, çocuk hekimleriyle numune hastaneleri mütehasıslarıdır. İlk nazarda hem dışardan kazanan, hemde yüksek dereceden maaş alan bu efendilere karşı kıskançlık uyanıyor. Fakat dışınmeliki hak memnenen balyk siyaseti doğumu çoğaltmak, ebe hekimlerini ve çocuk hekimlerini artırır. Numune hastaneleri ise vekâletin bir nevi gülhanesi ve fakültesidir, aradaki mekileri en mümtazlara bir mükafat gibi verilecektir. Bu soyleliklerimiz hep nazariye,

dir, şu satırlar yazılırken henüz kanun meclisten çıkmamıştı.

— Sıhhiye vekâleti bu sene yeniden doğum evleri' Ankarada hastane ve dispanserler açacaktır. Bundan mada memleketimizin büyük bir ihtiyacını tamamlayacak, Anadoluada bir çuzam m'essesesi ve köyü yapacaktır.

— Bu ay İstanbula iki büyük Alman alimi geldi. Tabii cermen irkına mahsus bir beceriklilikle ilmi metalarını teşhir ettiler, beyendirdiler, izzet gördiler, kittiler. Biri diabet müte-hassisi Zinger dir. Türk tıp cemiyetinde diabet tedavisinde bulduğu ve tercih ettiği usule dair güzel bir konferans verdi, istatistiklerini, hastalarını şemalarla ve projectionla gösterdi. Bildirdiği Zinger İnsulin siz şeker hastalığını tedavi ediyor. Filvaki insulini ancak ağır vakalara ve çokluk diabetine hasr ediyor. Hafif ve orta diabetlerde kendi usulünü muvafık görüyor. Professör «İnsulini her diabet vak'asında kolların her nefes darlığında, mesela ufak bir amigdaliite traketomi yapmağa benzer. Vak'a ciddileşince hangi silaha m'iraçaat edeceksiniz. Ondan mada insulin pek bahalıdır. Senelerce insulin kullanmaga her kesin kisesi mütehammil deyildir. İnsulin aristokratik bir tedavidir. Benim usulum ise pek demokratiktir. Memleketimizde şeker hastalığı pek çok olduğundan bu usulun işinize pek çok yarayacağından eminim» dedi. Zinger diabetlilere yatren kasein ve lait xifal şiringaları yapıyor: bizim bildigimiz reiztherapie. Bu sayede ihtirakât artıyor, şeker kalmıyor, mütevassit bir semen kalıyor, diabetin gangürene varıncaya kadar en ağır ihtilatları eyileşiveriyor. Zingerin gösterdiği misaller bu tarzı tedaviye karşı pek büyük itimaf uyandırıyor.

Hamburgun iki bin kişilik en modern tımarhanesinin müdür ve ser tabibi Weygandta İstanbula geldi, bir kaç gün kaldı, iki kon-

ferans verdi, Fakülteyi, Gülhaneyi, Bakır Köy müessesesini, Şişli Fransız bimarhanesini gezdi. Amerikan hastanesinde otomobil kazasından commotion cérébrale olmuş bir hanımı, Mazhar Osmanın bir hastasını konsolto etti. Pek eyi hatıralarla İstanbuldan ayrıldı. Weygand İstanbula yirmi yedi sene evvel yine gelmişti. Toptaşı bimarhanesini gezmeğe musade etmediklerini söylüyor. Professör Cümhuriyet İstanbulunu çok beyendi. Bayezit — Ak saray yolu, Büyük dere caddesi, ve şişli tarafını evvelki ziyaretile mukayese ettikce takdir ediyordu. Hocaya en güzel intiba veren yer Bakır Köy olmuştur. Orada saatlarca kaldı. zengin istatistiğini takdirle tetkik etti, notlar aldı, bir çok hastalıklar hakkında mutalalarımızı sordu. Mazhar Osmanın Esrarkeşler hakkında yaptığı tedkikler alakadar oldu, esrarın erken bunama cinneti yaptığını gösterir yüzlerce müşahedelerini enteressan buldu. Felci umumu tedkiklerimizi hele pek ehemmiyetle kayd etti. İhsan Şükrünün anatomi kolleksyonu, kendi yaptığı mikroftografileri, Ahmet Şükrünün kırk senelik bimarhanenin şema ve grafik istatistiklerini çok enteressan buldu. Seroloji, tecrubî tedavi, ve psykoloji laboratuvarlarını memnuniyetle gezdi. Dosya usullerimiz, müşahedelerimiz kendisini çok alakadar etti. Bakır köy bimarhanesinde sınıflara göre mecnunları tasnif edişimiz bile hocanın hoşına gitti. numerolere göre paviyonlarda saralılar, mücrümle, sakinler, müteheyyicler, pisler var diye ber tafsil krokillerini aldı. Weygand Gülhanede ruh ile dimağ mevzuuna dair fransızca bir konferans verti. Mevzudan evvel bimarhanenin darülfınuna rabt edildiğinden bahs etti. Cülhane hocaları Tokatliyanda verdikleri ziyafete bizide davet buyurmuşlardı. Hepsı Alamyada bulunmuş, hele bir çoğu Hamburgta

okumuş bu zatlarla geçirttiği giceden pek memnun olmuştu.

Ertesi gün darülfunun emini tarafından dairelerinde kabul şerefine mazhar olduktan sonra darülfunun salonunda sanatiat cinnetin alâkası hakkında güzel bir konferans vermiştir. Her iki konferansı mecmuamızla neşretmek üzere bize hediye etmek nezaketinde bulunmuşlardır. Cihane konferansında hayvanlarda yapılan dımağ tetkiklerinden bahs etmiş, ağırlıkca insanların dımağını beşinci derecede bulmuş, daha ziyade arhitek tonisine topografisine ehemmiyet verilmek icap ettiğini anlatmış, insanda on dört miliar dımağ hücreleri olmasına mukabil en mükemmel maymunda bir miliar olduğunu söylemiştir. Darülfunun konferansında ise ressamlar arasında çıkan bazı mecnunların çıldırdıktan sonra hallucination ve hezeyan tesirile daha fantastik ve kıymetli resimler yaptığını anlatmışlardır.

Gelecek nîshamız üstadın bu konferanslarıyla tezeyyün edecektir.

Bir hekimin tababet hakkında düşünceleri

Yazan:
Oğüst Bir

Tercüme eden,
Şükrü Yusuf

— Mabab ve son —

Büyük umumî noktai nazarlar yoktur. Her yerde küçük mesai, aralarında irtibat olmayan münferit tetkikler yanyana sıralanmış duruyor; adeta büyük şehirlerin, umumî ahenkten mahrum sırasıra evleri gibi şimdi, hiç olmazsa tek bir kumaştan yapılan iyi bir biçki gösteren sistemini mecburi ceketini yerine bir çok renkli parçalardan yapılmış deli hırkası tercih olunuyor. Münferit ve kusursuz tetkikçiklerin ekserisi, yalnız müşahede ve tavsif etmek

istiyorlar; anlamağı ve yaratıcı hayali ve fantaziye gayri ilmi diye tamamen ret ediyorlar.

Hayır, tedavi ilminde bir sisteme ihtiyacı vardır; yukarıda tahlil ettiğim veçhile, eski sistemi yıkan bir ilim inkilapçısı muvaffak olmak isterse, yeni bir sistem ortaya koymak mecburiyetindedir. Ben böyle bir sistem ortaya koymak cüretinde bulunuyorum. Tabii bu sistem, zamana ve zamandaki bilgilere uymak ve uzun zaman yaşamak kabiliyetine malik olmak için, asıl yol gösteren esas hatları, bazı ebedi hakikatlar, büyük, sade hakikatlar.... benden çıkmış değildir; çok kadimdir; sade olduklarından nazarı dikkatli celp etmiş ve her vakit unutulmuştur. Böyle bir sistem, model kalıbı ve ya mecburi ceket deyildir, güzel, maksadı temin eden, serbest harekâta müsait bulunan bir elbise olmalıdır.

Şimdi tababet dediğimiz büyük saha için toplu, tek bir sistemin uygun gelmeyeceğini bilirim, Evvelce tababet ve tedavi aynı şeyi ifade ediyordu. Bu gün tedavi ile alakası olmayan bir çok şubeler, tedavinin esas olduklarını iddia ediyorlar. Bu şubelerin mütehasisleri tedavile hiç uğraşmıyorlar ve ya muafiyet âlimleri gibi, yalnız bir tarafı olarak tedavile meşgul oluyorlar. Benim göz önünde tuttuğum, ve aşağıda tafsilatle yazarak tecrübesini teklif ettiğim tedavi sistemi herkesten evvel, pratik hekim için tespit edilmiştir. Çünkü pratik hekimin yegâne sanatı, iyi etmek ve hastalıklardan korumaktır, Bu sistem, doğrudan doğruya pratik hekimin işine tesir etmelidir..

«Pratik tababet morfolojik değil, daha ziyade biyolojik olmalıdır» sözü bu gün ağzdan düşmüyor. Benim mesaimi tanıyan bilirki, bu söz daha moda olmadan, hatta çalışkan bir gencin istikbali için tehlikeli olması muhtemel bulunan bir zamanda ben bu noktai

nazarı müdafaa etmiştim. Böyle düşünmem o zamanın ilim adamları tarafından bana muta-savvuf (mistik) namı verilmesine sebep ol-muştu, ve hala bu şöhret benim üzerimdedir. Her moda sözde olduğu gibi, bu meseleninde mahiyetini ekseriyet bilmez; her kes göya biyolojik düşünür; çünkü şimdi moda böyle -dir; fakat bu noktai nazara göre hareket edilmez. Böyle hareket etmek isteyen evvela hayatın ne demek olduğunu anlamalı (1)

Ruhun vücuda hayat vermesi. hayat teza -hüratinin amilî bulunması, vücuda terk etme-sinin ölüme sebep olması pek eski bir fikirdir (2) ve bu güne kadar bu nazariye çok mün-teşir idi. Tababette bu animizmin nazariyesi Stahl ile hususî bir mevki ve ehemmiyet ka-zanmıştır. Bu fikre nazaran kendi başına cansız olan vücuda, ruh hayat verir. Diğer kısım-larla bütün vücut arasındaki ahengi tesis eder her türlü fizyolojik, patolojik tezahüratı mey-dana getirir; ruh vücuda, çürümekten ve inhi-lalden korur; ruh çekilince vücut çürür ve inhilal eder.

(Stal) den çok evvel. parzsa luzumu, insan

(1) *Burada insanîyetin bu en yüksek esas mevzolarından ancak kısaca ve nakis bir surette bahs edebilirim. Bu hususta, daha mükemmel malumat almak isteyen felsefe, biyoloji ve tababetin uzun tetkikini göze aldurmali. Bu uzun tetkikin sonunda, insan kendisini daha akıllı bulmaz. Tababet, hayatın tetkikini her ilümden ziyade üzerine almıştır. Bu hususta yol gösterenlerin hekimler olma-sile iftihar edebiliriz.*

(2) *Bize yalnızca latince tercümesi kalan İpokrat (Litre cilt 8 sahife 73) ölümlü na-kadar iyi tasvir ediyor: Ruh, vücut çadırını terk ediyor; yerine safra, kan, muhal ve etten ibaret olan, souk, fanî, yalancı bir şekil bırakıyor. Ba günkü mecazi tabirlere tercüme edilirse şöyle olur: ruh vücuda terk edince, vücut inhilale bırakılmış olur.*

vücudunun kimyevî maddelerden ve hatta kısmen gayrı uzvi maddelerden ibaret oldu-ğunu biliyordu. Fakat ona nazaran fizik ve kimya kanunlarına tâbi olan vücut, ancak bir ruh ile canlanır ve faaliyete geçer; vücutun her kısmının ayrı bir ruhu var; bu ruh bila-hara âzanin hususî hayatı «viaprejeria» ismini almıştır. Bu küçük ruhların fevkinda en yüksek ruh vücut aksamı arasında ümumi bir ahengi temin eder; asıl hayat bu yüksek ruhun faaliyetidir.

Sonra (Stal) in animizmi yerine vitalizmus gelmiştir. Daha doğrusu animizmi vitalizm şekline inkılap etmiştir. Bu son nazariye bilhassa Fransa ve Almanyada inkişaf bulmuş-tur. Fransızların Motpele mektebi tabiatı gayrı malum olan bir hayat prensibi kabul ettiği hâlde, Alman mektebi hayatı hususî bir kuvete, hayat küvyetine atf ediyor. Vitalizm, hikemî ve kimyevî kuvvetlerin insanın vücudunda faali-yette bulunduğunu inkâr etmiyor, fakat yasa-yanlarda hikemî ve kimyevî faaliyetler ancak hayat kuvvetile bir iştikamet alıyor.

Hayat kuvveti sönünce ölüm meydana çı-kiyor; hayat kuvvetinin rehberliğinden mahrum kalan kimyevî hadiseler vücudun sîratle inhi-laline sebep oluyor. Hayat kuvveti vücutun şekli inede tesir eder; ona muayyen bir şekil verir.

Rayl Hoflad gibi büyük pratik hekimler; Yuhansmüller gibi büyük bir nazariyeci vita-lizmle hem zaman olarak A. V. Haller (3) in taharrüşiyet keşfi üzerine, hayatın maliyyeti hakkında diğer bir telkî meydana çıktı... Iscooyalı Yehû Brav teharrüşiyet nazariyyesini ehemmiyyetli surette tevsi ederek, hayat ve ölüm fiziyojî, ve patoloji hastalıkların tanınması

[3] *Benim «dahriş, teharrüşiyet ve bunla-rın pratik tababette ehemmiyeti» makaleme müracaat olunsun.*

ve tedavisi hakkında tam bir sistim ortaya koymuştur. Pek ihtiyarı olan bu sistem kısa bir zafer devrinden sora hastalıkların tanınması ve tedavisi meselesinden dolayı haklı olarak her tarafında kabaca ret edildi. Bravn, dahi adam, aşada işaret ettiğim makalemde bildirdiğim gibi, iyi tanınmalı ve takdir edilmedi. (Bravn) in kâfi derecede tecrübe edilmeden, yalnız göretek meydana çıkarıldığı esasları, bu günün pratik tababeti için rehber olabilecek bir tarzda ortaya koyacağım. Bravn ruh ve hayat kuvveti yerine taharrüşiyeti hayatın mahiyyeti olarak kabul ediyor. Haler tarafından, yalnız adedeleye mahsuls olarak gösterilen taharrüşiyeti, insan vücudunun her kısmına, her uzvuna teşmil ediyor; taharrüşiyet, (Bravn) a nazaran yaşayınla yaşamayı ayırmağa yarar. Vücdun ve âzadan birisinin her türlü faaliyeti taharrüşiyetten ileri gelir. Her hayat tezahürüne sebep taharrüşiyettir. Tahriş tenbih eder, faaliyete getirir; fazla tahriş yorar, felce uğratar, öldürür. Sıhhat ve hastalık mahiyetçe aynıdır; yalnız derece farkı vardır; aynı tahriş şiddetine göre sıhhat, hastalık veya ölüme sebep olur.

Bir çok şayanı dikkat iddiaların yanında, (Bravn) in bir çok fikir ve bilgilerini ancak sora gelen zaman takdir etmişiz. Müspet bir iş yapan bir adamın, yukarıda zikr edilen makalemde tafsil ettiğim bir çok kusurlarında olsa büyülmaz. (Bravn) ı her şeye rağmen fenni tedavinin büyüklerinden atı emelidir [4] (Bravn) in kayıtsız, inzibatsız sisteminin tababette daimi intiba husule getirmedeği, sokuk kanlı İngilizlerde hiç bir tesir bırakmadığı halde spekülasyona, nazariyeye, sistemciliğe fazla istidal ve temayül gösteren Almanlarda daha çok iz yaptığını söyleyen tababet tarihi âlimlerle hem fikir değilim. Hunter, Astley ve koperin eserlerini tetkik ettim, bu müellifler (Bravn) in ismini zikr etmiyorlarsada onun taharrüşiyet nazariyesinin tesiri altında kalmışlardır; aynı söz, Haneman taraftarları

[4] Fenni tedavi tarihini bilenler, okudukları eserlerde yapılan hükme, benim iştirak etmediğimi anlamışlardır.

inde söylenebilir. (Bravn) in tedavide (yalnız benzeyeni ile tedavi=similia similibus) nin aksine olarak (yalnız zittile tedavi=Contra-ria Contrari) esasını takip ediyordu. Bilhassa Firhovun, bütin biyoloji görüşlerinde, kuvvetli bir surette (Bravn) in tesiri altında bulunduğuna şüphe yoktur.

—Çocuk hastalıkları mütehasssısı meşhur Pirquet karısı ile beraber hayatı terk etmişlerdir. Genevale cemiyeti unvanını Çocuklara yardım cemiyeti beyinmüelle-vesinin reisi idi. Tuberkulose için meşhur Pirket teammülünü ihdas etmiştir. Allerji serum hastalığı hakkında nejrıyatı vardır. Tegaddi hakkında yaptığı formül pek beyenilmiştir. Her yaşın ne kadara ihtıacı olduğunu hesap eden bir formüldür.

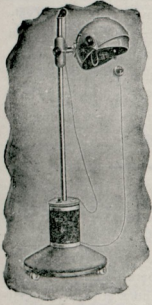
Yeni kitaplar— Türk hekimlerinin üstadı ve unabihiliftiharı Akil Muhtar bey feni tedavi dersleri unvanlı eserini ikinci defa tab'a muvaffak olmuştur. Eski harflerle basılmış olan bu nefis eserden bir danesini bize hediye etmek nezaketinde bulunmuşlardır. Kitabı büyük bir alâka ile okuduk, pek çok müstefid olduk. İsterizki her kes bu eseri alsın ve okusun. Seviyer irfanımızdan yüksek ve şivrilmiş duran alim arkadaşımızın eyi doktor, eyi hocu olduğunu bildirdik, eyi müellif olduğunu da gördük, tebrik ederiz.

On birinci sene

İstanbul seririyatı bu nushasıla yeni bir seneye dahil oluyor. Kar'lerimizin teveccühü ile bu kemale eren mecmuanız ileride daha geniş miqyasta müfit olmaya çalışacaktır.

Kar'lerimizin abonalarını tedidlerini reca ederiz.

Tedavide yeni bir usul

Ziyayi şemsin en müessir kısmı olan «ULTRAVİYOLE», şuaanın kovartz lambaları vasıtasıyla sunî olarak istihsalı kabil olmuştur. Bu lambaların en mükemmeli olan (Quarzlampe- Kuenstliche Hochensonne- Original Hanau) nın tedavide «Su'nî güneş tedavisi» istimali okadar teammûm etmiştir ki 1913 denberi kovartz lamp orijinal Hanare Almanya Amerika ve bütün me-malik seririyatlarına 54,000 den fazla lamba tedarik etmişlerdir.

Ultraviyole (Su'nî güneş) sayesinde:

Raşıtizm her devrinde kabili tedavidir.

Rahitise karşı vakî olarak mühim netayıç têmin eder.

Iskroföloz, kemik ve cilt veremlerinde pek müessirdir.

Tazyik demi tenkis, temesülû tenibih eder Emrazı cildiyede muvaffakiyeti katidir.

Cerrahiyede pek mühim faydalar verir. Her ameliyat, her pansuman teptilinde meuf nahiyeye su'nî güneş ziyası tevcih etmelidir.

Etıbbaya fevkalade arzı hizmet eden diğeri bir cihazda «Sollüks (Sollux)» lambası olup neşrettiği şuaatı haruriyesi dolayısıyla fartı dem hasil ederek dişçilikte ve emrazı üzniyede pek mühim neticeler verir.

Quarzlampen g m. b H. Hanau a M. Allemagne

Postfach 398

Vekil umumisi, A. M. Farhi,

büyük kınacıyan han. 42. İstanbul

} istok halinde cihaz her daim mevcuttur

} Arzu buyuranlara her türlü tefsilat derhal.

Kimozin (Rojiye)

Çocukların usreti hazmindâ, [kay,iltihab]
midii meaide, çocuk ve kâhillerin süte
karşı ademi tehammüllerinde .

KYMOSIN
ROGIER

Anciennement PEGNINE

19 de Villiers - Paris.

Miktar : 200 S.M⁹ inek sütüne bir ölçü kaşığı. tarifnamesine bakıla

TIRICALSİNE

En kuvetli, en fenni, en mükemmel

MUKAVVI

Uzviyette mevadî kilsiyeye tevezzuatını tîmin eden
en emin çaredir .

Rie — ızam — periton edranında

Raşıtizim — iskrofüloz

İrzâ — neşvunema

Çocuklarda diş çıkarırken

Usreti hazim ve kansızlığa

karşı devayi binazirdir . Nûkaha ve kûsurdada müvaffakiyetle istimal olunur.

Tirikalsin mehtarsine, adrenaline,
floüre, günde 3 kaşe, söcolatalı günde
3 tablet, çocuklara nisf

Saf tirikalsin ve granüle günde üç
kaşe, komprime künde üç aded
çocuklara nisf

Kisarna maden suyu

Fransanın vişisi, Almanyanın güzübleri gibi kisarna suyuda âlem şumul bir
şöhretalmıştır . hele tamı cihetinden birinci adedilmeye layık maînen suyu şubhesiz
mubarek vatanımızın sinesinden neban eden Kisarnamızdır . kisarna en kibâr sofa
suyudur , kisarna mide , barsak , kara ciyer , böbrek , şeker , nikris , kum illetlerinin
en tabii ve şüpheşiz en fadeli ilacıdır ,

LIPIODOL LAFAY

Lipiodol teşhis ve tedavi kastile pek teammum etmiş kiy-
metli bir ilaçtır . Lipiodol accendant ve descendant şekilleri
sırf dımag et nuha veremlerle cihazı tenasulî hastalıklarını
Rontken ile teşhiste kullânılır . 1, 2, 3, 4, 5, santimetremukab-
lik anpulları ise iodla tebavi için pek şöhret bulmuştur .

NOCTAL

Uykusuzluğa karşı en muessir bir devadır.

Ertesi gün kalıyyen rahatsızlık vermez. Çocuklarda ve kâhillerde kullanılır zararsız bir münevîmdir. hçş ve derin bir uyku verir.

Miktari : yatmadan yarım saat evvel sıcak bir menku içinde 1-2 tablet ahır.

Ticarette on santigramlık on tablet bir tûb içinde satılır.

Kokusuz ve tatsız badian müstahzarı
Ruhi teheyÿc ve cismani ceht yüzünden

Asabi kalp rahatsızlıklarında
ve bilhassa nevrasteni ve isteride müessirdir.

DEGALOL
Afati safraviyede

Ticaretteki eşkâli : On santigram yirmi tabletlük tûpler.

Miktari : Her defasında iki tablet olmak üzere günde altı tablet

Mesane hastalıklarında

Sür'atla formaldehyd neşrederek hem muzaddi teaffün, hemde müsekkin gibi te'sir eden

Hexal

Ticarete şekli
0,50 santigramlık yirmi
tablettten ibaret tübler

Mikdarı
Günde üç defa
ikişer tablet

Numune ve edebiyatı için doktor beylerin müracaat edeceği adres :

Kraft ve Ostrovski

Sahibi : Fred V. Kraft

Istanbul Sultan hamam, Aşir efendi saokağı Yusufides han, üçüncü kat.

E. Merk Darmştat

—Diyonin

Dionin

Bir çok senelerden beri cihazı teneffüsünün her türlü soğuk alması hallerinde muvafakiyetle müzadı tenebbüh olarak müstamel bir devadır. Bel'unun, hançerenin, kısıbatı tın, reelerin ve plevranın nezle ve iltihaplarında taharrüşten mütevellit suala karşı ve edranı reede kodeinden müessirdir. Had nezlelerde iltihabat ve ifrazatı tevkif eder.

İstimale hazır şekli : taksimatı havi 0,03 santigramlık diyonin.

Tabletleri

10 ve 20 adet diyonin tabletlerini havi tüpler—günde 2 - 3 defa 1/2-1 tablet yemek-ten sonra su ile alınmalıdır.

Nümune ve risale için İstanbulda Meydanek'da Ananyadi hanında 15—19 numaralarda Türkiye vekili Alfred Paluka Efendiye müracaat.

posta kutusu 532

E. MERCK DARMSTADT

Oksimantol Perroden

OXYMENTHOL PERRAUDIN

Perrodenin oksimantol tabletleri boğaz ve turuku teneffüsiye âfâtında günde6-10tablet

Evliya Zade Nurettin

Devairi aliye müteahidi

Bahçe kapı hamidiye türbesi beş yol ağzında

Bilumun labaratuvar levazımatı : Eczayı kimyeviye, alat ve edevatı zücacıye, ültramikroskop, mikro-
tom, etüv ve otoklav, santigram, miligram, $\frac{1}{10}$ miligramlık hasas terazilerle (120) kiloya kadar adam tartan otomatik aynalı teraziler, son sistem hakiki Rekor şiringa-
larile çelik, nikel, platin iyneler, Vasserman taamülü için kontrollu hemolizin ve kebedi efrensi hulasaları, her cins serumlarla tüberkülin aşıları, müstesna lavanta, losiyon ve kolonya esansları daima piyasadan % 10 noksanına depomızda fûruht olunur. Sipariş kabul ve sür'atla ırsali tekeffül olunur.

Peptalmin

Et ve balık peptonu-yumurta ve süt hulasası

Migren, ürtikarya, uyku hali, dailbehirde ...

Yemeklerden sorakı ağrılık, yüz kızarması, tegayyüratı hazmiyede ...

Miktar : günde üç defa yemeklerden bir saat evvel kâhillere 2 draje, çocuklara bir draje .

PEPTALMINE

Peptone de viande et de Poisson Extraits d'œuf et de lait

Bütün ağrılar ve grip ve souk algınlığı için

Kalbe, Böbreklere dokunmaz her yerde bulunur

VALEROBROMIN LÖGRAN

En müessir cumlei asabiye müsekini

Mâdeni bromürlerde olduğu gibi brom avarızı yapmaz; valeryanatlar gibi têsiri gayri muntazam degildir .

Nevraljileri pek çabuk teskin eder. nevrasteni, sara, isteri, hummevi teheyüccattan mütevellit uykusuzluğu , bogmaca ögsürügünü¹, asabi ve muharriş ögsürükleri ve dailbeheri teskin eder.

Mayiinin beher kaşığında 0,50 bromovaleryanat dösut vardır.
Kapsulunun beherinde 0,25 bromovaleryanat dömanyezi vardır .

Darrasse Frères 13, Rue Pavée 13 -Paris

Her eczânede bulunur .

VALEROBROMINE LEGRAND

SÉDATIF ÉNERGIQUE DES CENTRES NERVEUX

Pas d'accidents de Bromisme comme avec les Bromures minéraux

Pas d'irrégularité d'action comme avec les Valérianates

Barsakların tathiri

Nüjol barsakların hareketını tanzim eder.
Nüjol muharriş deyildir, en latif müleyyindir.
Akşam, sabah birer tatlı kaşığı alınır.

NÜJOL

dafii kabizdir, mutahhiri emâdir

Préparé par les
LAFORATOIRES
DU
NUJOL
Standard Oil Co
(New - Jersey)
New York

Dr. İHSAN SAMİ

GONOKOK AŞISI

Belsoğukluğu ve iltihabatına karşı müessir, safi ve taze aşdır. Hükümet tarafından kontrol edilmiştir.

Dr. İhsan Sami bakteiyoloji laboratuvarı
İstanbul Divanyolu No. 189

BİOLAKTİL (FURNİYE)

En kuvvetli bir muhammiri lebenidir. muza ti taaffünü meaf tésiri pek barizdir. 60 komprime (mâden zarf içinde) yemeklerden evvel 3-4 komprime.

BIOLACTYL

Ferment Lactique
Antiseptie Intestinale

BİLEİL (FURNİYE)

Safra hulasasıdır. Safra ifraz veya ifrazındaki teşevvüşatta seri tésiri vardır. 60 globül (mâden zarf içinde) yemeklerden sora 2 - 3 adet

BİLÉYL

Extrait de Bile
Troubles de la Secrétion et de l'excrétion bilia

ANDOKRİZİN (FURNİYE)

Muhtelif uzuv hulasalarıdır. keşe , komprime, ampul halinde bulunurlar. güddei derekiye , mibyaziye , nuhamiye , fevkal kilye, ilah ...

Keşe ve ampul: günde 1-2keşe günde bir ampul

Vekili umumisi: Pertev Arslan, bahçe kapı No. 6

ENDOCRISINES (Fournier)

Extraits Opthérapeutiques Totaux

(Cachets Comprimés et Ampoules)

Thyroidine, Ovarine, Hypophyse, Surrenale, Orchitine. etc.

Pariglandulaires Masculin, Féminin.

İyodopepton Kâzım

IODOPEPTON KIAZİM

Tababette şüpheziz iyod emlahı kadar sahelı tabbikati geniş olan bir deva yoktur. bu müessir ilacın en kelay alınanı, en güzel tésir edeni iyodopeptondur, on seneyi müteavuz bir hayati maziye malik iyodopepton Kâzım da yagâne payidar olan müstahzarımızdır. çünkü citti bir sayın mahsulüdür.